

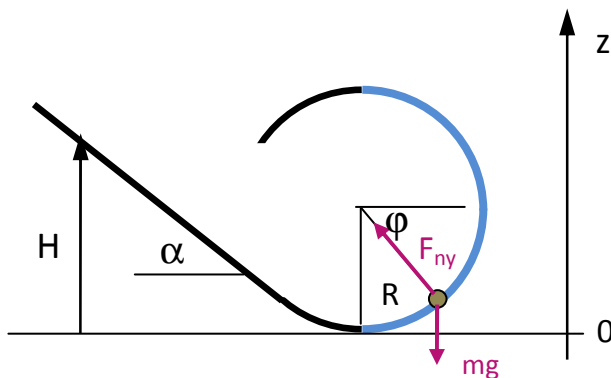
Fizika 1 Mechanika számolási gyakorlat 2013. tavasz

4. házi feladat

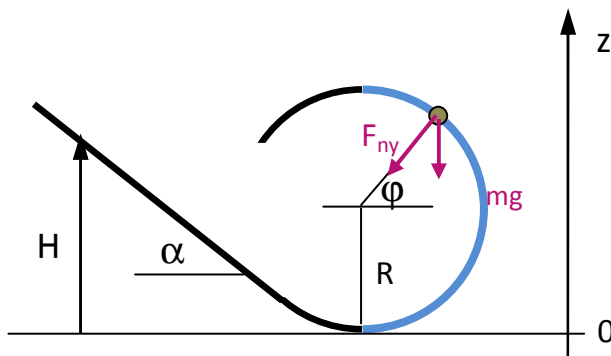
Az α hajlásszögű egyenes lejtő érintő irányban csatlakozik az R sugarú körív keresztmetszetű vályúhoz. A súrlódás elhanyagolható. Egy testet kezdősebesség nélkül elengedünk a lejtő H magasságú pontjából. Adjuk meg a testre ható nyomóerőt tetszőleges kiindulási H magasság esetén a z koordináta függvényében a vályú jobb oldali (kékre színezett) részére!

Megoldás:

A centripetális gyorsulást az mg sugárirányú komponensének és a nyomóerőnek az eredője adja, ebből tehát ki tudjuk fejezni a nyomóerőt, ha ismerjük a centripetális gyorsulást az adott pontban – amihez a sebességet energia-megmaradás felhasználásával (mert a súrlódás elhanyagolható) ki tudunk fejezni a magassággal. Eszerint

$$mgH = mgz + \frac{1}{2} mv^2 \rightarrow v^2 = 2g(H-z)$$

Az alsó íven $F_{cp} = F_{ny} - mg \sin \varphi$, és itt $\sin \varphi = (R-z)/R$, tehát $F_{cp} = F_{ny} - mg(R-z)/R = F_{ny} + mg(z-R)/R$

A felső íven $F_{cp} = F_{ny} + mg \sin \varphi$, és itt $\sin \varphi = (z-R)/R$, tehát $F_{cp} = F_{ny} + mg(z-R)/R$

Tehát attól függetlenül, hogy a test az alsó vagy felső íven van és az mg sugárirányú komponense befelé vagy kifelé mutat, F_{cp} kifejezése megegyezik. (Mivel mg -nek a sugárirányú vetületére van szükségünk, felírhatjuk az mg és az e_r egységvektor skalárszorzatát, abból is megkaphatjuk ezt.)

F_{ny} -t kifejezve F_{cp} -vel és abba a fenti v^2 -et behelyettesítve

$$F_{ny} = F_{cp} + mg(z-R)/R = mv^2/R + mg(z-R)/R = 2mg(H-z)/R + mg(z-R)/R = \mathbf{mg(2H-3z+R)/R}$$

Látható, hogy $z = (2H+R)/3$ magasságban a nyomóerő zérussá válik, annál feljebb tehát nem jut el a test a vályúban, elválik a falától.